

Rotterdamse aanpak statushouders

2016 - 2020

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Aanleiding	4
1.1. Relevante ontwikkelingen.....	4
1.1.1. Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom en WRR policybrief 'geen tijd te verliezen'	4
1.1.2. Relevante Rijkskaders.....	5
1.1.3. Relevante gemeentelijke beleidskaders.....	6
1.1.4. Nationaal Programma Rotterdam Zuid	6
Hoofdstuk 2. Statushouders	7
2.1. Definities statushouder en AMV	7
2.2. Asielprognose Nederland 2016	7
2.3 Taakstelling Rotterdam	7
2.3.1. Taakstelling Rotterdam 2013-2015.....	7
2.3.2. Taakstelling Rotterdam 2016 -2020.....	8
2.4. Profiel statushouders	8
Hoofdstuk 3. Integrale Rotterdamse aanpak voor statushouders 2016-2020.....	10
3.1. Huisvesting statushouders.....	10
3.1.1. Het huisvestingsproces	13
3.2. Maatschappelijke begeleiding, taal & integratie.....	15
3.2.1. Inburgering.....	15
3.2.2. De participatieverklaring.....	15
3.2.3. Rotterdamse aanpak taal en integratie	16
3.3. Verbindingen binnen keten statushouders	18
BIJLAGE A	22
BIJLAGE B	23

Hoofdstuk 1. Aanleiding

De sterk toegenomen instroom van statushouders maakt dat ook in Rotterdam gerichte en integrale inzet nodig is. De focus in deze aanpak ligt met name op de huisvesting van statushouders, maatschappelijke begeleiding, integratie en taal van statushouders. Natuurlijk worden in deze aanpak ook verbanden gelegd met andere thema's binnen de keten van statushouders, zoals inkomen, jongerenloket, onderwijs, gezondheid en welzijn. Daarnaast is belangrijk om naar de effecten in de stad te kijken en de toestroom in goede banen te leiden, zodat de wijken in Rotterdam in balans blijven.

1.1. Relevante ontwikkelingen

De aanbevelingen uit de WRR policy brief "Geen tijd te verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten", de instrumenten uit het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van 27 november 2015, relevante rijks- en gemeentelijke ontwikkelingen zijn in de gedachtenvorming van deze Rotterdamse aanpak meegenomen. Hieronder een korte toelichting op deze relevante kaders.

1.1.1. Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom en WRR policybrief 'geen tijd te verliezen'

Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom

Op 27 november 2015 is het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom gesloten. Hierin staan afspraken tussen het Rijk en de VNG over mogelijke maatregelen voor zowel huisvesting, integratie, onderwijs en gezondheidszorg, voor de korte en middellange termijn. Voor wat betreft de huisvesting worden twee nieuwe regelingen geïntroduceerd, namelijk de Huisvestingsvoorziening en de GVA (Gemeentelijk Versnellingsarrangement). In het Bestuursakkoord wordt verder een nieuw opvangmodel voor AMV's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) geïntroduceerd en wordt geregeld dat huisvesting van deze groep ook meetelt voor de gemeentelijke taakstelling. Ook wordt erin geregeld dat het budget dat gemeenten krijgen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders verhoogd wordt van €1.000,- naar €2.370,- per statushouder voor 2016 en 2017. De verhoging van deze bijdrage voor maatschappelijke begeleiding is mede het gevolg van lobby van G4. Minister Asscher heeft op 18 januari jl. een brief verstuurd met nadere aanwijzingen voor de invulling van dit budget, met als basale eis een traject voor de participatieverklaring.

Bestuursakkoord 2.0

Het eerder genoemde bestuursakkoord zal voorafgaand aan de voorjaarsnota van het Rijk worden opgevolgd door een aanvullend bestuursakkoord waarin de VNG nadere inhoudelijke en financiële afspraken zal maken met het kabinet. Dit heeft mogelijk ook gevolgen voor de in het bestuursakkoord genoemde instrumenten op het gebied van huisvesting, taal en integratie.

WRR Policy Brief¹ "geen tijd te verliezen"

De policy brief richt zich op de integratie van statushouders. Deze policy brief is onder andere gebaseerd op een unieke cohortstudie naar de positie van 33.000 in Nederland geregistreerde asielmigranten die tussen 1995-1999 een verblijfsvergunning kregen en minimaal tot 2011 in Nederland verbleven. Daarnaast is onderzoek verricht in elf gemeenten naar de huidige praktijk van de integratie van statushouders o.a. in Rotterdam.

In de Policy Brief worden onder andere de volgende zes aanbevelingen uitgewerkt.

1. Versterk de rol van gemeenten

¹ Deze Policy Brief is een gemeenschappelijk product van het SCP, het WODC en de WRR en is geschreven door prof. Godfried Engbersen (WRR), prof. Jaco Dagevos (SCP), dr. Roel Jennissen (WODC), drs. Linda Bakker (SCP/EUR) en dr. Arjen Leerkes (WODC), met medewerking van dr. Arend Odé en dr. Jeanine Klaver van RegioPlan.

Met het nieuwe inburgeringsbeleid (vanaf 1 januari 2013) is de gemeentelijke regierol verdwenen. Een meer actieve rol van de gemeenten is echter gewenst om het proces van integratie te versnellen en relevante partijen bij elkaar te brengen.

2. Beter benutten van de periode in de opvangcentra
Er zou effectiever gebruik kunnen worden gemaakt van de periode dat asielmigranten in de centrale opvang verblijven. Vroege signalering van opleiding, arbeidskwalificaties en arbeidservaring is bevorderlijk voor een snelle integratie.
3. Bespoedig het huisvestingsproces van statushouders
De woningvoorraad moet zo snel mogelijk worden vergroot. Hiervoor is het nodig dat zowel vormen van zelfstandige huisvesting als van tijdelijke en niet-zelfstandige bewoning worden ontwikkeld. Voor een goede integratie in de buurt zijn beginselen van kleinschaligheid, spreiding en een goede mix van bewoners van belang. Voorkom daarnaast verdringing van bewoners door statushouders in de goedkope huursector.
4. Kies een parallelle aanpak
Om het integratieproces op tempo te houden verdient een parallelle aanpak de voorkeur boven een sequentiële aanpak. Het is van belang om aanpakken te bedenken waarin het leren van de taal, het krijgen van huisvesting, het volgen van een opleiding en (het vinden van) werk niet na elkaar, maar op hetzelfde moment plaatsvinden.
5. Stimuleer het behalen van een Nederlands diploma
Een snelle procedure van diplomawaardering is van groot belang. Ook initiatieven van onderwijsinstellingen om de aansluiting tussen het onderwijs en de achtergrond van statushouders te verbeteren zijn van betekenis. Dit neemt vaak de vorm aan van een voorbereidend jaar waarin aandacht wordt besteed aan verbetering van de kennis van de Nederlandse taal en aan de voorbereiding op de opleiding die de student in het jaar erna gaat volgen.
6. Houd rekening met beschikbaarheid van werk.
Statushouders worden in principe over Nederland gespreid zonder rekening te houden met de mate waarin er voor hen lokaal wel of geen werk beschikbaar is. Het is het overwegen waard om een betere koppeling tot stand te brengen tussen statushouders en regionale arbeidsmarkten.

1.1.2. Relevante Rijkskaders

Komende wetwijziging van de Huisvestingswet

Er is een wetwijziging van de Huisvestingswet in voorbereiding die inhoudt dat de urgentie voor statushouders uit deze wet wordt geschrapt. Er wordt verwacht dat de Tweede Kamer de wetwijziging vóór de zomer van 2016 kan behandelen. De regeringspartijen hebben hier reeds overeenstemming over bereikt. Aanleiding voor deze wetwijziging is dat de regulier woningzoekende meer kansen moet krijgen op de goedkope huurwoningmarkt. Het is aan gemeenten zelf om te bepalen of ze de urgentie voor statushouders daadwerkelijk gaan schrappen uit de Huisvestingsverordening. Daarentegen blijft de taakstelling van statushouders die door het Rijk wordt opgelegd, gehandhaafd. Bij het schrappen van de urgentie kunnen de corporaties de statushouders niet meer met voorrang een woning aanbieden, waardoor realisering van de gemeentelijke taakstelling in gevaar komt. Met de VNG is Rotterdam van mening dat dit een schijnoplossing is. Sterker, als een gemeente niet kan voldoen aan de taakstelling dan komt die gemeente – in het uiterste geval- onder toezicht van de provincie. In feite neemt de provincie de realisatie van de taakstelling dan over en organiseert de provincie de huisvesting op kosten van de gemeente. Vandaar dat Rotterdam de urgentie voor statushouders, zoals geregeld in de regionale Huisvestingsverordening woonruimtebemiddeling, handhaaft.

Wet Inburgering en participatieverklaring

De inburgeringsplicht is geregeld in de Wet Inburgering die in 2006 ingegaan is en vanaf 2013 ingrijpende wijzigingen kent. De wijzigingen zijn dat de uitvoering en handhaving van inburgering van gemeente naar rijk zijn verschoven én dat de inburgering zelf moet worden betaald, waarbij de

mogelijkheid wordt geboden om daarvoor een sociale lening te sluiten. De meeste statushouders van 16 tot 65 jaar vallen onder de groepen die inburgeringsplichtig zijn. Medio 2017 zal de participatieverklaring deel uit gaan maken van de wet Inburgering en wordt daarmee verplicht.

1.1.3. Relevante gemeentelijke beleidskaders

Uitgangspunten voor de integrale aanpak statushouders zijn de concept- Woonvisie 2030, de Integratienota010 en de Beleidsregel Volwaardig Meedoen.

In de (concept) Woonvisie is het uitgangspunt om alleen middeldure en dure woningen toe te voegen aan de voorraad zodat de stad meer in balans komt. Als de druk op de goedkope huurmarkt door het groter aantal statushouders dat in Rotterdam gehuisvest moet worden onacceptabel hoog wordt, zal dan ook in eerste instantie ingezet worden op tijdelijke oplossingen zoals huisvesting in te slopen of te koop staande woningen.

Vanaf 1 januari dienen corporaties zich te houden aan het 'passend toewijzen'.

Dit wil zeggen dat 95% van de mensen met een inkomen onder de huurtoeslaggrens een woning toegewezen moet krijgen met een huurprijs onder de aftoppingsgrens.

De nota Integratie010 gaat uit van de kernbegrippen eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. In dit Rotterdamse plan statushouders wordt beschreven welke instrumenten de statushouders wordt aangereikt, zoals onder meer huisvesting, maatschappelijke begeleiding taal en integratie. Het doel is een goed geïntegreerde zelfredzame statushouder die zelf verantwoordelijk is voor zijn integratieproces.

Dit Rotterdamse plan voor statushouders past in het Rotterdamse integratiebeleid, zoals vastgesteld in de nota Integratie010 en de beleidsregel Volwaardig Meedoen in Rotterdam. De gemeente koopt tal van activiteiten en diensten in op de deelterreinen Gelijke Positie, Homo-emancipatie, Gelijke Behandeling en Basis op Orde. Dit laatste programma richt zich op stimuleren van gedeelde normen en waarden en integratie bij nieuwkomers. Ook valt hieronder de begeleiding van statushouders in hun eerste kennismaking met de Rotterdamse samenleving (arbeidsmarkt, taal en voorzieningen).

1.1.4. Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Ook relevant als kader is het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Met de integrale aanpak van het NPRZ komt een vliegwiel op gang met de inwoners als middelpunt. Alle activiteiten in de drie pijlers school, werk en wonen zijn bedoeld om de bewoners een sterkere positie te bieden. De verbinding met de Rotterdamse aanpak statushouders zit in (het reguleren) van de instroom van statushouders (dat wil zeggen geen huisvesting van statushouders in Rotterdamwetgebieden én huisvesting bij voorkeur in economisch sterke wijken en verspreid over de wijken in de stad), toeleiden naar werk (aanbeveling WRR 6) en blijvende inzet op de leefbaarheid in de wijken door in te zetten op maatschappelijke begeleiding, taal en integratie. Waar extra inzet gevraagd wordt, zijn vanwege het al volledig benut zijn van de huidige capaciteit van partners, extra middelen nodig, teneinde de doelen van het Nationaal Programma, G4 –niveau in 2030, in beeld te houden.

Hoofdstuk 2. Statushouders

2.1. Definities statushouder en AMV

Voor de Rotterdamse aanpak 2016-2020 wordt aangesloten bij de door COA gehanteerde begrippen.

Statushouder

Asielzoeker van wie het verzoek tot asiel is ingewilligd en die een (legale) verblijfsstatus heeft gekregen.

Alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV)

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) zijn asielzoekers jonger dan 18 jaar, die bij binnenkomst in Nederland niet worden begeleid door een ouder of een meerderjarige bloed- of aanverwant. Net als alle andere asielzoekers onderzoekt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ook voor AMV's of ze hier mogen blijven of niet. In de tussentijd zorgen verschillende instanties dat deze kinderen opgevangen worden.

Nadat AMV's een verblijfsvergunning hebben gekregen, verhuizen ze naar een kleinschalige opvanglocatie van Nidos (15+ tot 18 jaar). Jonger dan 15 jaar blijven ze in een opvanggezin. In deze Rotterdamse aanpak gaat het om AMV's (15+ tot 18 jaar) die een verblijfsvergunning hebben gekregen (statushouder). De AMV's tellen mee in de taakstelling. Zij (gaan) wonen in kleinschalige opvanglocaties in Rotterdam.

2.2. Asielprognose Nederland 2016

Op 21 januari 2016 heeft staatssecretaris Dijkhoff de Tweede Kamer geïnformeerd over de asielprognose voor 2016. In eerste instantie was berekend dat bij ongewijzigd beleid rekening gehouden zou moeten worden met een instroom van 93.600² statushouders in 2016. Deze prognose is echter naar beneden bijgesteld vanwege diverse beleidswijzigingen die in nationaal en internationaal verband zijn geïnitieerd en doorgevoerd. Rekening houdend met deze beleidseffecten voor zover die op dit moment kunnen worden ingeschat, aldus Dijkhoff, wordt nu rekening gehouden met een instroom die op hetzelfde niveau ligt als de asielinstroom in 2015, namelijk 58.000 personen.

2.3 Taakstelling Rotterdam

De Rotterdamse aanpak statushouders gaat over de statushouders die vallen onder de taakstelling die door het Rijk (elk half jaar) wordt opgelegd aan de gemeente Rotterdam.

2.3.1. Taakstelling Rotterdam 2013-2015

De taakstelling 2013-2015 is flink toegenomen. In de volgende tabel staat weergegeven wat onze taakstelling de afgelopen jaren was en hoeveel personen we daarvan daadwerkelijk hebben gehuisvest. De taakstelling wordt verdeeld over de corporaties naar rato van hun woningbezit. De cijfers van 2015 laten zien dat 57,8 % van de in 2015 gehuisveste statushouders op de noordoever van Rotterdam wonen en 38,7 % op de zuidoever en 3,5% is uit Rotterdam vertrokken.

Wat opvalt is dat de taakstelling in 2015 ruim 3 keer zo hoog is dan in 2013. Rotterdam heeft in 2015 971 statushouders gehuisvest en aan het eind van 2015 was de achterstand 172 personen.

² Staatssecretaris Dijkhoff bevestigt (in de media d.d. 29 feb. 2016) dat de overheid rekening houdt met een scenario waarin er dit jaar 93.600 asielzoekers naar Nederland komen. Volgens Dijkhoff klopt het cijfer, maar is daarin het effect van verschillende maatregelen niet meegenomen. Het gaat onder meer over het aanscherpen van de asielprocedure en een akkoord met Turkije over opvang in de regio. Dijkhoff herhaalt dat het kabinet dit jaar blijft inzetten op een maximale instroom van 58.000 asielzoekers.

Meer dan de helft van deze statushouders is Syrisch. In 2015 is ruim 60% van de statushouders man en bijna 40 % is vrouw. Bijna niemand is ouder dan 64 jaar. Het aantal 20-39 jarigen is sterk vertegenwoordigd.

Rotterdam	Saldo per 1 jan.	Taakstelling	Gevraagde inspanning	Gehuisvest	Saldo 31 december
2013	-4	320	316	253	63
2014	63	566	629	537	92
2015	92	1051	1143	971	172
2016	172	734 (tot 1 juli)	906 (tot 1 juli)		

De belangrijkste oorzaak dat de realisatie van de taakstelling in 2015 achterliep, was dat de COA administratief incomplete dossiers aanleverde. Het gaat dan om het ontbreken van een geldig identiteitsbewijs (vaak onjuiste tenaamstelling op de IND pasjes) of het ontbreken van een BSN-nummer (het gaat dan om de inschrijving in de AZC gemeenten) en incomplete dossiers in het systeem van COA.

Om deze problemen op te lossen is er in het bestuursakkoord van eind november 2015 opgenomen dat er BRP straten komen in de AZC gemeenten. Deze zijn naar verwachting in de loop van 2016 en uiterlijk 1 januari 2017 op orde. In de tussentijd – vanuit een pragmatische insteek- en om de taakstelling ook daadwerkelijk te kunnen realiseren, wordt Rotterdams personeel ingezet om in de AZC's te helpen om de dossiers van de statushouders die aan Rotterdam gekoppeld zijn op orde te maken.

2.3.2. Taakstelling Rotterdam 2016 -2020

De taakstelling voor de eerste helft van 2016 is bekend. Dit zijn 734 statushouders. Daarbovenop komt de achterstand van 2015 van 172 statushouders. In totaal is de taakstelling voor de 1e helft 2016 dan 906 statushouders.

De taakstelling voor de 2^e helft van 2016 wordt per 1 april bekend. Er worden vóór 1 april geen prognoses door het Rijk gegeven voor de 2^e helft van het jaar.

Evenmin is de taakstelling voor de jaren 2017 tot en met 2020 bekend. Op 1 januari en op 1 april van het betreffende jaar wordt de halfjaarlijkse taakstelling bekend.

In deze Rotterdamse aanpak 2016-2020 werken we met scenario's om de maatregelen die nodig zijn voor de huisvesting, maatschappelijke begeleiding, taal en integratie van de statushouders te concretiseren.

2.4. Profiel statushouders

Vanuit het COA wordt de toedeling van statushouders naar gemeenten bepaald. Hierbij wordt er door het COA geprobeerd zoveel mogelijk rekening te houden met de individuele wensen van statushouders als zij kunnen aangeven in een bepaalde gemeente te (willen) gaan studeren of werken.

Naast de individuele wens van de statushouders zijn er meer criteria mogelijk waarop profielen gevormd kunnen worden, zoals land van herkomst, gezinssamenstelling, opleidingsniveau en kansen op de arbeidsmarkt. Rotterdam zet stevig in – naar het Rijk en COA- om statushouders toegewezen te krijgen die voldoen aan het onderstaande Rotterdamse profiel. Deze lobby wordt in nauwe samenwerking met de VNG en G4 gevoerd.

Vanuit het oogpunt om het bijstandsbestand beperkt te houden is het van belang om maatregelen te onderzoeken die kunnen voorkomen dat een (te) groot beroep op de bijstand moet worden gedaan. Er is een landelijk breed gedragen lobby om bij de toewijzing van statushouders rekening te houden met

de kansen op de arbeidsmarkt. Wanneer bij de huisvesting van statushouders en de toewijzing naar gemeenten rekening gehouden wordt met de kansen op de arbeidsmarkt is de kans groter dat de bijstandperiode verkort kan worden.

Vanuit Rotterdam is er een arbeidsmarktanalyse opgesteld die zicht geeft op kansen en mogelijkheden in de arbeidsmarkt Rotterdam-Rijnmond. Het Rotterdamse beeld komt deels overeen met het landelijke beeld. Er zijn knelpunten in beroepen op middelbaar, hoger en wetenschappelijk beroepsniveau in de techniek, IT en in specifieke niches.

In de regio Rijnmond heeft in oktober 2015 41,0% van alle openstaande online vacatures betrekking op personeel in de technische en industrieberoepen, 28,1% in de economisch-administratieve beroepen en 10,9% in de informatica beroepen. De werkgelegenheid op elementair en lager niveau in de regio is beperkter en bovendien zijn er veel Rotterdamse werkzoekenden die op dat niveau aangewezen zijn. Frequent voorkomende vacatures zijn bijvoorbeeld: monteurs, systeemanalysten, elektromonteurs, bouwvakkers, lassers, productiemedewerkers en programmeurs. Deze beroepen bieden dus goede kansen op werk voor mensen met de vereiste kwalificaties.

Werkgevers stellen in het algemeen steeds hogere eisen met betrekking tot de productiviteit, kwaliteit en flexibiliteit van hun personeel. Ook minimaliseren ze bij voorkeur hun (werkgevers)risico's. Het is daarom van belang werkgevers zoveel mogelijk te ontzorgen en te vrijwaren van bureaucratie en onzekerheden. In het geval van vluchtelingen en statushouders speelt dit onder andere ten aanzien van het aanleren van de Nederlandse/Engelse taal, de waardering van diploma's en vaardigheden, beschikbaarheid/werkvergunningen (wet- en regelgeving) en het bieden van duidelijkheid ten aanzien van de woonsituatie en status. Het zo snel mogelijk duidelijkheid verschaffen over deze zaken versterkt hun arbeidsmarktpositie.

Partijen zijn het er over eens dat dit begint met het eerder en beter in kaart brengen van kwaliteiten, competenties en ervaring gecombineerd met een betere gegevensuitwisseling tussen IND, COA en gemeenten. In de uitvoering is de werkelijkheid weerbarstiger. In de keten wordt gezamenlijk nagedacht hoe dit te versnellen.

Op dit moment lopen er landelijk 14 pilots waar bij de koppeling van statushouders aan gemeenten rekening gehouden wordt met een arbeidsprofiel. Veelal bieden die gemeenten speciale arrangementen voor opvang en begeleiding van de statushouders in een specifieke sector, bijvoorbeeld in de verzorging/verpleging. Deze pilots lopen tot september 2016. Na evaluatie wordt besloten over landelijke uitrol van deze aanpak.

Voor Rotterdam is in het verleden de afspraak gemaakt dat er in principe geen grote gezinnen worden toegewezen. Deze grote gezinnen worden bemiddeld naar regiogemeenten waar meer grote woningen ter beschikking zijn. De Stichting Nieuw Thuis Rotterdam (van Stichting De Verre Bergen) richt zich specifiek op Syrische gezinnen. Daarvoor zijn met COA specifieke afspraken gemaakt gedurende de uitvoering van dit project.

Hoofdstuk 3. Integrale Rotterdamse aanpak voor statushouders 2016-2020

Rotterdam kiest voor een integrale en parallelle aanpak voor statushouders. Deze aanpak richt zich op huisvesting, maatschappelijke begeleiding, taal en integratie van de statushouders die door het Rijk aan Rotterdam worden toegewezen.

Naast huisvesting gaat het om een integrale individuele aanpak voor de statushouder naar het hoogst haalbare taalniveau en gericht op het vergroten van de binding met de wijk, het bouwen van een netwerk en het vinden van (vrijwilligers)werk. Ook onderwijs, gezondheid en welzijn zijn hierbij van belang. Voor deze opgave werken we samen met Vluchtelingenwerk, maatschappelijke en private organisaties.

Hieronder worden de maatregelen op het gebied van huisvesting, maatschappelijke begeleiding, taal en integratie nader toegelicht. In paragraaf 3.3 worden verbindingen gelegd naar inkomen en werkgelegenheid, onderwijs, jongerenloket, gezondheid en welzijn.

3.1. Huisvesting statushouders

Bij het zoeken naar huisvestingsoplossingen voor statushouders ligt de focus op de goedkope huurwoningvoorraad, dat wil zeggen woningen met een huurprijs tot de hoogste aftoppingsgrens. Dit is immers de voorraad die voor de statushouders betaalbaar en bereikbaar is.

Belangrijke uitgangspunten bij de huisvesting van statushouders is dat ze zoveel mogelijk in de bestaande goedkope woningvoorraad worden gehuisvest, verspreid over de wijken in de stad, met een voorkeur voor economisch sterke wijken én we huisvesten statushouders niet in Rotterdamwetwijken. We verwachten dat dit een belangrijke bijdrage levert aan de integratie van deze groep. Bovendien wordt hiermee de lijn in de (concept) Woonvisie 2030 gevolgd. Dat wil zeggen alleen nieuwe goedkope woningen, indien noodzakelijk en onder voorwaarde dat de totale goedkope voorraad (op termijn) per saldo een afname laat zien. Pas als de druk op de reguliere goedkope huurmarkt te hoog oploopt en dit een direct gevolg is van de groeiende vraag van statushouders, zal – extra (tijdelijke) huisvesting voor statushouders aan de orde zijn.

Om te bepalen of en wanneer extra (tijdelijke) huisvesting voor statushouders toegevoegd dient te worden is het nodig om grip te krijgen op de druk op de goedkope huurwoningmarkt. Hierbij sluiten we aan bij het gegeven in de (concept) Woonvisie 2030.

De Woonvisie

In de Woonvisie 2030 wordt aangegeven dat we als stad actief gaan monitoren op de beschikbaarheid van de goedkope huurvoorraad. Hiervoor worden de volgende drie ijkpunten genomen:

	Ijkpunten Woonvisie	Ijkpunt t/m 2020
1	Jaarlijks aantal verhuurde goedkope woningen	5.376 woningen
2	Jaarlijks aantal verhuurde huurwoningen onder de kwaliteitskortingsgrens	582 woningen
3	Percentage directe bemiddelingen op het aantal verhuurde goedkope huurwoningen van corporaties	30%

Het derde ijkpunt is met name van belang in dit kader. Directe bemiddeling betreft alle woningen die buiten Woonnet Rijnmond om worden verhuurd. Het betreft statushouders, bijzondere doelgroepen met een bepaalde vorm van begeleiding en woningzoekenden die langer dan drie maanden urgent

zijn. Een groot deel van de urgenten vindt een woning door zelf te zoeken en valt daarmee buiten de directe bemiddeling. Het is van belang dat we scherp blijven monitoren of een voldoende groot deel van de voorraad goedkope huurwoningen van corporaties beschikbaar blijft voor reguliere woningzoekenden.

Het volgende schema geeft een beeld van het aantal toegewezen woningen aan urgenten en het aantal woningen dat direct bemiddeld wordt in de goedkope huursector (d.w.z. huur onder € 628,76)

Toewijzingen in 2015	Aantal	Procentueel
Aan urgenten na directe bemiddeling	645	12 %
Aan statushouders na directe bemiddeling	547	10 %
Totaal directe bemiddeling	1.192	22 %
Aan reguliere woningzoekenden (met en zonder voorrang) na zelf zoeken	4.282	78 %
Totaal aantal verhuurde goedkope corporatiewoningen	5.474	100 %

In 2015 was het percentage directe bemiddeling in de goedkope huursector dus 22%. De extra ruimte die ontstaat voor huisvesting van statushouders bij 30 % directe bemiddeling is 430 woningen (bij een gelijkblijvend aantal te verhuren woningen).

Scenario's

Om de maatregelen en inzet van de gemeente voor dit jaar en komende jaren voor statushouders te bepalen, wordt gewerkt met scenario's. Uitgangspositie is het huidige scenario, dit noemen we scenario 0. Er is, uitgaande van de situatie in 2015, berekend dat de grens van 30% directe bemiddeling bereikt wordt als ongeveer 1.860 statushouders gehuisvest worden in de reguliere goedkope huurvoorraad van woningcorporaties. Dit jaar zou die grens mogelijk overschreden kunnen worden als we in de tweede helft een taakstelling krijgen die 50% hoger is dan in de eerste helft van dit jaar en er geen extra huisvestingsmogelijkheden komen. Naast deze indicator van 30% zal ook gelet worden op het totaal aantal verhuringen van goedkope woningen van woningcorporaties; als dit op jaarbasis minder wordt dan 5.376 woningen dan is dit ook reden om voorbereidingen te treffen voor de overgang naar het volgende scenario.

Deze scenario's en bijbehorende maatregelen richten zich op de statushouders. In de Woonvisie 2030 is aangegeven dat indien de toename van het percentage directe bemiddeling op het aantal verhuurde goedkope huurwoningen het gevolg is van bijvoorbeeld een toename van het aantal bijzondere doelgroepen (zoals bijvoorbeeld de uitstroom van cliënten uit zorginstellingen met een urgentieverklaring die een nazorg/ ambulante begeleiding nodig hebben) dan is dat een signaal voor corporaties, huurders en gemeente om nader onderzoek te doen en waar nodig afspraken vast te leggen in prestatieafspraken. Dan wordt bezien – afhankelijk van de specifieke doelgroep waarvoor de toename zich blijkt voor te doen- of er mogelijkheden zijn om het aantal huishouders dat een beroep op directe bemiddeling doet, omlaag te krijgen, of dat voor de desbetreffende doelgroep (al dan niet tijdelijk) extra aanbod kan worden gerealiseerd buiten de voorraad goedkope huurwoningen van corporaties. De – mogelijk- te nemen maatregelen voor andere groepen dan de statushouders vallen buiten de scope van dit plan.

In scenario 1 wordt gebruik gemaakt van leegstaande woningen zoals te koop staande woningen, te slopen woningen, leegstaande vleugels van complexen danwel van woningen van particulieren. Daarnaast kan de GVA-regeling worden ingezet (gemeentelijke versnellingsarrangement). Het gaat dan om gebouwen, niet zijnde woningen, die tijdelijk worden ingericht voor de huisvesting van statushouders die daarin maximaal 2 jaar mogen wonen. Voor de voorwaarden van de GVA, zie pagina 13.

Pas als de druk nog hoger oploopt, dit gebeurt op het moment dat de maatregelen uit scenario 1 niet meer toereikend zijn om de indicatoren onder de grenswaarden te houden, dan zal scenario 2 in

werking treden waarbij extra tijdelijke huisvesting kan worden toegevoegd, bij voorkeur door transformatie van leegstaande gebouwen maar indien niet anders mogelijk behoort de bouw van prefab-/noodwoningen tot de mogelijkheden.

Voortgangsrapportage

Jaarlijks wordt de voortgang van de Rotterdamse aanpak statushouders gemonitord. Deze voortgangsrapportage wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Daar waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de monitoring en verantwoording, zoals opgenomen in de Woonvisie, nota Integratie010 en beleidsregel Volwaardig Meedoen.

'Peilstok' voor overgang naar volgende scenario's

Om vinger aan de pols te houden, wordt halfjaarlijks -samen met de corporaties- in het bestuurlijk overleg corporaties en gemeente de druk op de goedkope huurwoningmarkt gemonitord. De basis hiervoor is het voortschrijdend jaarcijfer van directe bemiddeling op het aantal verhuurde goedkope huurwoningen. Dat wil zeggen 1 jaar terugkijkend en 1 jaar vooruitkijkend wordt voorspeld wat het effect is van de taakstelling per 1 januari of 1 april van het betreffende jaar.

De gemeente en stakeholders staan paraat voor het inzetten en voorbereiden van tijdelijke nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor statushouders indien overgang naar het volgende scenario wordt voorzien. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de voorbereidingstijd voor het inzetten van deze maatregelen.

Samenvattend de drie scenario's:

0. De reguliere goedkope voorraad van woningcorporaties biedt voldoende ruimte voor de huisvesting van de statushouders, indicatoren:
 - Het percentage directe bemiddeling op het aantal verhuurde goedkope huurwoningen van corporaties is minder dan 30%
 - Het totaal aantal verhuringen van goedkope woningen van woningcorporaties op jaarbasis is minimaal 5.376 woningen
1. Dit scenario treedt in werking op het moment dat bovengenoemde indicatoren boven de grenswaarden uitkomen;
2. Dit scenario treedt in werking als, ondanks de extra maatregelen die ingezet (kunnen) worden in scenario 1, de bovengenoemde indicatoren boven de grenswaarden uitkomen.

In bijlage A is een tabel opgenomen waarin staat aangegeven welke maatregelen op het gebied van huisvesting er bij welke scenario's genomen kunnen worden en welke concrete voorstellen hiervoor reeds zijn gedaan.

Inzet van (tijdelijke) maatregelen in 2016

Naast de inzet van de corporaties voor de huisvesting van statushouders zijn er in 2016 twee actuele ontwikkelingen. Deze twee ontwikkelingen worden hieronder nader beschreven. Feitelijk worden twee (tijdelijke) extra huisvestingsmogelijkheden uit scenario 1 naar voren gehaald. Deze experimenten en de ervaringen die hiermee worden opgedaan zijn van groot belang voor het moment dat inzet van de maatregelen uit scenario 1 daadwerkelijk aan de orde gaan komen. Momenteel zit Rotterdam nog in scenario 0.

1) Gemeentelijk Versnellingsarrangement (GVA)

In het eerder genoemde Bestuursakkoord is het instrument GVA opgenomen. De GVA is bedoeld als een tijdelijke huisvestingsoplossing als permanente huisvesting niet mogelijk is. De huisvesting mag niet bestemd of geschikt zijn voor reguliere huisvesting. Voor een rendabel project komt alleen onzelfstandige woonruimte in aanmerking. Gemeenten ontvangen een huisvestingsvergoeding van €50,- per week per volwassenen en €25,- per kind per week. De statushouders krijgen kleding – en zakgeld van het COA en ook de zorgverzekering loopt via COA. Statushouders die gehuisvest zijn met inzet van het GVA maken geen aanspraak op een bijstandsuitkering vanuit de gemeente. De

maximale termijn bedraagt 24 maanden (vanaf het moment van statusverlening), daarna moeten gemeenten zorg dragen voor vervolghuisvesting. Een deel van deze groep statushouders zal op dat moment ook een bijstandsuitkering aanvragen.

De gemeente verkent met externe partijen de mogelijkheden van GVA voor Rotterdam. Ook is er nauwe afstemming met het ministerie van BZK, VNG en Haarlem en Schiedam over de ervaringen met het inzetten van het GVA.

Dit heeft geleid tot de volgende randvoorwaarden:

- kleinschalige opvang (niet in Rotterdamwetgebieden en bij voorkeur in economisch sterke wijken).
- tijdelijk gebruik door statushouders van sobere, gemeubileerde huisvesting.
- in de GVA's wordt – vanaf dag 1- een integrale aanpak taal en integratie ingezet in het kader van de maatschappelijke begeleiding met Vluchtelingenwerk. We streven naar een diverse samenstelling.
- een belangrijk onderdeel in deze aanpak is integratie, participatie en communicatie.

In Rotterdam zal met een pilot ervaring worden opgedaan met dit instrument.

2) Verre Bergen

Stichting De Verre Bergen heeft een nieuw programma opgezet. Het programma, Nieuw Thuis Rotterdam, dat recent gestart is, bestaat uit twee onderdelen. Het eerste betreft een taal-, integratie-, en huisvestingsprogramma gericht op Syrische gezinnen, het tweede deel behelst een onderzoek naar hoe integratie verloopt, welke mechanismen een rol spelen en de effectiviteit van het programma.

Stichting De Verre Bergen gaat in 200 woningen in Rotterdam met name Syrische gezinnen (statushouders) huisvesten in speciaal daarvoor door de Stichting aangekochte woningen in de bestaande goedkope voorraad. De in deze nota genoemde uitgangspunten zijn ook hier van toepassing. Bij de huisvesting van statushouders gaat het om de uitgangspunten verspreid over de wijken in de stad, met een voorkeur voor economisch sterke wijken én niet in Rotterdamwetwijken. Deze statushouders tellen mee in de taakstelling 2016.

3.1.1. Het huisvestingsproces

Het Intakeloket Ondersteuning Statushouders is verantwoordelijk voor een goede start in de gemeente Rotterdam. Dit alles met het doel dat de statushouder snel kan starten met het inburgeren en integreren in de Rotterdamse samenleving. Daartoe wordt samengewerkt met en overgedragen aan Vluchtelingenwerk, W&I, en zo nodig vraagwijzers en de wijkteams.

IOS krijgt wekelijks een lijst aangeleverd van het COA met daarop de statushouders die de gemeente moet huisvesten. Na deze koppeling heeft de gemeente 14 weken de tijd om de statushouder te huisvesten. Het IOS laat de corporaties weten wat de huishoudenssamenstelling van de statushouders op deze lijst is, zodat corporaties hiervoor geschikte woningen kunnen aanleveren. In principe geldt dat voor de statushouders ouder dan 23 jaar (voor 1 en 2-persoonshuishoudens) de huurprijs van de woning onder de aftoppingsgrens van €568,68³ moet liggen. Voor huishoudens vanaf 3 personen moet de huurprijs onder de grens van €628,76⁴ liggen. De groep jongere alleenstaanden tot en met 23 jaar, die in Rotterdam relatief veel gehuisvest worden, is aangewezen op de woningvoorraad met een huurprijs tot €409,92⁵ omdat zij anders geen huurtoeslag kunnen krijgen.

Op de dag dat het huurcontract door de statushouder wordt getekend, staat ook een afspraak gepland bij de consulent van Werk en Inkomen voor het regelen van de participatiewet uitkering en

³ Peildatum 1 januari 2016; deze grenzen worden jaarlijks door de Minister bijgesteld

⁴ Zie vorige voetnoot

⁵ Zie vorige voetnoot

inrichtingskosten. Voor jongeren onder de 27 jaar wordt een afspraak gemaakt bij het jongerenloket die de uitkering voor hen regelen. Binnen een week vindt de inschrijving in het BRP plaats. Als al deze zaken geregeld zijn en de statushouder in de woning is getrokken, draagt het IOS de statushouder(s) over aan Vluchtelingenwerk die hen een jaar lang begeleiden. Vluchtelingenwerk biedt ondersteuning en begeleiding bij de inrichting van de woning, de inburgering, toeleiding naar school of werk, papierwerk en integratie in de samenleving.

Huisvesting, begeleiding en integratie van AMV's

De Staatssecretaris van VenJ heeft het nieuwe opvangmodel voor AMV's gepresenteerd in september 2014. Het nieuwe model is sinds 1 januari 2016 in werking en zal over 1 jaar worden geëvalueerd.

In dit nieuwe model wordt de huisvesting en begeleiding in de kleinschalige opvang van AMV's, ouder dan 15 jaar, onder verantwoordelijkheid van Nidos uitgevoerd door een aantal externe partijen. Voor Rotterdam en regio zijn dit Timon en TriviumLindenhof.

Nidos werkt met twee type kleinschalige opvangmogelijkheden:

- kleinschalige wooneenheid (KWE):
AMV's van 15 jaar en ouder worden in een kleine groep opgevangen en dagelijks begeleid door mentoren die gedurende 4 tot 6 dagen per week enkele uren per dag aanwezig zijn.
- kleinschalige woongroep (KWG):
AMV's die minder zelfstandig zijn worden hier in groepen (van maximaal 12 personen) opgevangen en 24 uur per dag begeleid.

Nidos is eindverantwoordelijk voor een goede inrichting en uitvoering van de opvang. Het betreft dus geen Rotterdams beleid, maar dit is wettelijk bepaald.

In 2016 zijn zowel Timon als TriviumLindenhof met Nidos overeengekomen om per organisatie voor 100 tot 120 AMV's huisvesting, begeleiding en onderwijs te regelen in de provincie Zuid Holland. Voor zover nu bekend is de planning voor Rotterdam in 2016 van TriviumLindenhof 35 AMV's en Timon rond 75 AMV's.

In het bestuursakkoord van eind 2015 staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor passende vervolghuisvesting voor AMV's op het moment dat de leeftijd van 18 jaar wordt bereikt. Op die manier zijn de opvangvoorzieningen van Nidos snel beschikbaar voor nieuwe AMV's. Dit is echter landelijk nog niet goed uitgewerkt, omdat het nogal een belasting betreft voor de gemeenten waar de kleinschalige opvanglocaties staan. Ook binnen Rotterdam werken we met corporaties, Timon en Trivium Lindenhof dit nog nader uit. We mogen deze statushouders maar eenmaal voor de taakstelling meetellen.

Locaties in Rotterdam

In de Wilgenborgh in Schiebroek wonen 24 jonge AMV's van Timon. In Hoek van Holland komen 17 tot 20 AMV's.

Afspraken

Op bestuurlijk niveau zijn met de bestuurders van Timon en TriviumLindenhof afspraken gemaakt om de huisvesting, begeleiding en integratie van AMV's in Rotterdam te verankeren.

De afspraken zijn:

- het gaat om kleinschalige opvang
- voor bepalen van de locaties wordt aangesloten bij methodiek convenant HBD: zoneringskaart en afwegingskader
- Timon en TriviumLindenhof melden potentiële locaties bij de gemeente en informeren altijd de betreffende gebiedsdirecteur en gebiedsvoorzitter

- per locatie wordt afgesproken in hoeverre communicatie met de omgeving nodig of wenselijk is, omdat het vaak kwetsbare jongeren betreft.
- met Timon, TriviumLindenhof, AVIM (voorheen vreemdelingenpolitie), programma ondermijning (directie Veiligheid) worden over de definitieve locaties nadere afspraken gemaakt. Ook worden deze locaties vanuit de GGD Rotterdam-Rijnmond proactief benaderd voor voorlichting en preventie.
- de AMV's worden bij Koers VO aangemeld. Zij zorgen voor de intake, het testen en de plaatsing van de AMV's op scholen. Stadsbreed is er voldoende plaats in de internationale schakelklassen. Dit wordt continue gemonitord en indien nodig adequate actie ondernomen.
- de opvang en daarbij behorende begeleiding van AMV's wordt gefinancierd door Nidos op basis van subsidie van het ministerie van VenJ. Net als andere Rotterdamse kinderen kunnen de AMV's zich melden bij het CJG voor de reguliere jeugdgezondheidszorg en/of de huisarts voor reguliere zorg en zonodig om doorverwezen te worden naar het wijkteam voor hulp. Op dit moment hebben we niet in beeld wat dit betekent voor de beschikbaarheid en kosten van jeugdhulp die de gemeente Rotterdam financiert. Wel worden de wijkteams voorzien van kennis, vaardigheden en eventuele hulpmiddelen.
- wanneer AMV's de leeftijd van 17 jaar en 11 maanden bereiken, vindt een warme overdracht naar jongerenloket plaats door Nidos, Timon en TriviumLindenhof.

3.2. Maatschappelijke begeleiding, taal & integratie

In dit onderdeel gaan we in op de aanpak voor maatschappelijke begeleiding, taal en integratie voor statushouders. Zoals eerder aangegeven passen deze plannen in het Rotterdamse integratiebeleid, zoals vastgesteld in de nota Integratie010 en de beleidsregels Volwaardig Meedoen in Rotterdam en Met Taal Versta Je Elkaar. Ook valt hieronder de begeleiding van nieuwkomers in hun eerste kennismaking met de Rotterdamse samenleving (taal, voorzieningen en arbeidsmarkt). Vooraf bespreken we twee onderwerpen uit de landelijke context: inburgering en participatieverklaring.

3.2.1. Inburgering

De inburgeringsplicht is geregeld in de Wet Inburgering die in 2006 ingegaan is, en vanaf 2013 ingrijpende wijzigingen kent. De uitvoering en handhaving van inburgering zijn van gemeente naar rijk verschoven. De wijziging behelst verder het zelf betalen van de inburgering, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om daarvoor een sociale lening te sluiten. De meeste statushouders van 16 tot 65 jaar vallen onder de groepen die inburgeringsplichtig zijn. Voor hen geldt dat een lening kwijt gescholden wordt wanneer zij het inburgeringsdiploma behaald hebben. Ze kunnen ontheffing (op onderdelen) krijgen op grond van gezondheidsproblemen of specifieke hogere diploma's. Zij hebben drie jaar de tijd om aan de inburgeringsverplichtingen te voldoen. Vanaf een half jaar voor het verlopen van die termijn is het mogelijk om uitstel aan te vragen – dit kan verleend worden bij ziekte, of bij aantoonbaar geleverde inspanning terwijl het resultaat nog niet succesvol is – zoals bij analfabetisme bij aanvang.

De inburgering bestaat uit drie onderdelen;

- a) Taalonderwijs Nederlands
 - minimaal A2 niveau, is eindniveau lagere school
 - zo mogelijk staatsexamen 1 (B1, startniveau voor MBO) of staatsexamen 2 (B2, startniveau voor HBO/universiteit)
- b) Kennis van de Nederlandse samenleving en de gedeelde normen
- c) Oriëntatie op de arbeidsmarkt

3.2.2. De participatieverklaring

Dit is een verklaring waarmee de statushouder aangeeft kennis genomen te hebben van de normen van de Nederlandse samenleving, deze uitdraagt en een actieve bijdrage gaat leveren aan de Nederlandse en Rotterdamse samenleving. De verklaring wordt getekend na een workshop gevolgd te

hebben, waarin de normen van de Nederlandse samenleving behandeld worden. De vier hoofdonderwerpen zijn vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Het rijksbudget dat gemeenten krijgen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders is verhoogd van € 1.000,- naar € 2.370,- per statushouder voor 2016 en 2017. Hieraan is de voorwaarde verbonden dat de participatieverklaring ingevoerd wordt.

De participatieverklaring in Rotterdam sluit naadloos aan bij het integratiebeleid zoals vastgesteld is in de nota Integratie010. In concreto; mensen zijn primair zelf verantwoordelijk voor en voeren zelf de regie over hun integratieproces.

- De gemeente kan daarin waar nodig faciliteren en ondersteunen, maar kan integratie slechts heel beperkt met wetgeving afdwingen.
- Het beheersen van de Nederlandse taal is de belangrijkste voorwaarde voor een succesvol integratieproces.
- Kennis, begrip over en naleven van de geldende normen in Nederland is nodig om succesvol te kunnen integreren.
- Gelijke behandeling en gelijke kansen zijn uitgangspunt én voorwaarde voor integratie: discriminatie, met name op de arbeidsmarkt, dient te worden bestreden;
 - bevorderen van gelijke positie tussen man en vrouw;
 - acceptatie van andersdenkenden;
 - acceptatie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders

Het participatieverklaringstraject wordt een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen en wordt daarin gepositioneerd als het beginstuk van de inburgering. Voor de koppeling van het participatieverklaringstraject aan de Wet inburgering wordt naar een zo snel mogelijke inwerkingtreding, maar uiterlijk op 1 juli 2017, gestreefd. Na inwerkingtreding van deze wet wordt de landelijke participatieverklaring verplicht en wordt deze ook in Rotterdam ingevoerd. Momenteel wordt met het ministerie gesproken over de Rotterdamse participatieverklaring.

Voor inburgeringsplichtigen die de participatieverklaring niet tekenen, geldt na de wetswijziging, dat zij niet voldoen aan hun inburgeringsverplichting. De Wet inburgering biedt in dat geval aan het Rijk de mogelijkheid om tot handhaving over te gaan. Inburgeringsplichtige nieuwkomers die verwijtbaar niet binnen de daarvoor gestelde termijn aan de inburgeringsverplichting voldoen ontvangen een boete. De boete bedraagt maximaal 1.250 euro en kan herhaaldelijk worden opgelegd. Daarnaast zijn de gevolgen voor nieuwkomers, die niet aan de vereisten in het kader van de participatieverklaring voldoen, dat zij niet in aanmerking komen voor het verkrijgen van de verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd (asiel of regulier) of een zelfstandige verblijfsvergunning voor bepaalde tijd voor voortgezet verblijf in het kader van gezinsvorming/gezinshereniging. Ten slotte komen nieuwkomers die niet aan het traject willen deelnemen of de verklaring niet willen ondertekenen niet in aanmerking voor het verkrijgen van het Nederlanderschap.

3.2.3. Rotterdamse aanpak taal en integratie

De statushouder leert zo goed en snel mogelijk Nederlands vanaf de eerste dag na vestiging in Rotterdam. Hij neemt kennis van essentiële Nederlandse normen, waaronder gelijkheid, zelfbeschikking, met name keuze van levensbeschouwing en partners en omgangsvormen van vrouwen en mannen. De statushouder gaat aan het werk, participeert in activiteiten waarmee hij Rotterdam en zijn buurt leert kennen en zelf een actieve bijdrage gaat leveren. Ook heeft hij zijn basis levensvoorwaarden op orde zoals huishouden, budget en noodzakelijke juridische formaliteiten.

Het streven hierbij is dat zoveel mogelijk van de Rotterdamse statushouders de inburgering⁶ één jaar eerder behaald heeft dan de wettelijke termijn toestaat en minimaal vier dagen per week actief is in de

⁶ De inburgeringscursus en handhaving op inburgering vallen onder rijksoverheid en liggen buiten invloedssfeer van gemeente – zo ook eventuele wachtlijsten. Wel wordt samenwerking gezocht met de regionale aanbieders van inburgering. De wettelijke termijn is drie jaar, waarbij mensen met laag startniveau zoals analfabeten twee jaar uitstel aan kunnen vragen.

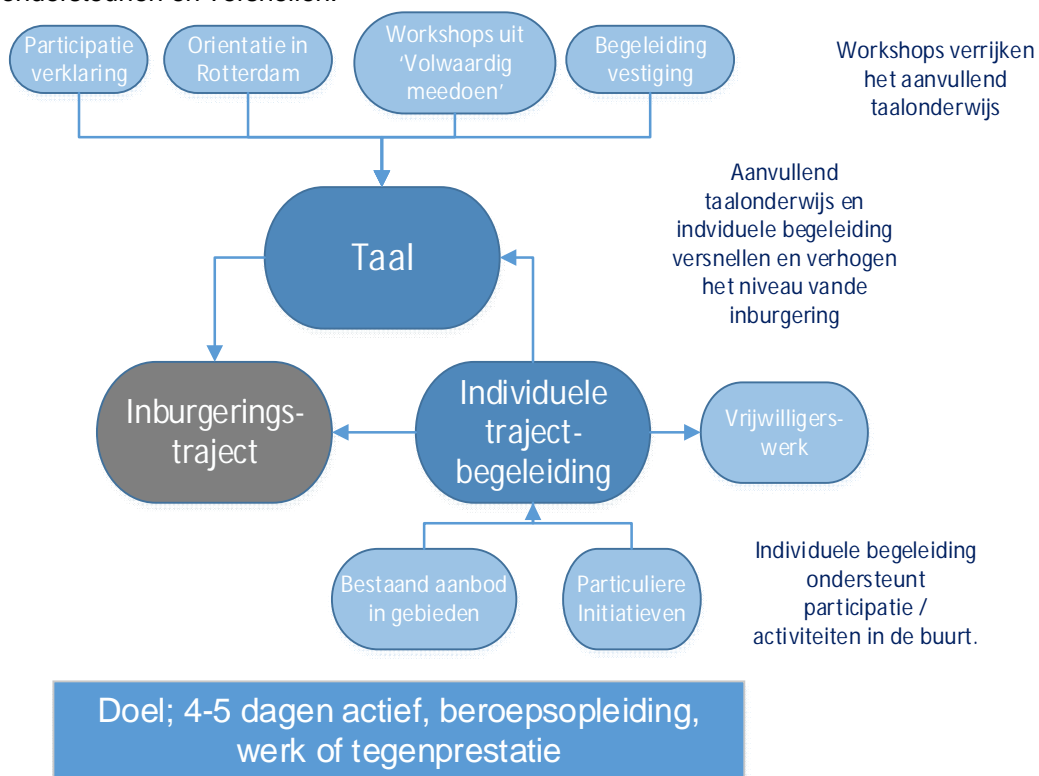
samenleving met opleiding, werk of vrijwilligerswerk. Hierbij wordt het hoogst mogelijke niveau van Nederlandse taalbeheersing gehaald door het scheppen van mogelijkheden enerzijds en maximale inzet van de statushouders anderzijds. De Rotterdamse aanpak doet een stevig beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de statushouder. Meedoen in Rotterdam vereist een actieve houding en betrokkenheid van de statushouder. Gebruik maken van de door de gemeente aangeboden faciliteiten is niet vrijblijvend, waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de handhavingmogelijkheden die de Participatiewet met inbegrip van de Wet Taaleis biedt.

Binnen het rijksbudget voor maatschappelijke begeleiding van €2.370 wordt in april gestart met (beperkt) taalonderwijs, trajectbegeleiding voor taalactiviteiten en een workshop voor de participatieverklaring. Dit is een aanvulling op de ondersteuning bij vestiging en integratie van statushouders door vrijwilligers die al jarenlang door Vluchtelingenwerk geboden wordt.

Parallel wordt aan de VNG en het Rijk verzocht om extra middelen om het onderstaande ambitieuze Rotterdamse programma voor professionele trajectbegeleiding, uitbreiding van de taalactiviteiten en integratie te kunnen financieren. Dan wel resteert een claim naar de gemeentelijke voorjaarsretraite in 2016.

De aanbevelingen van het WRR rapport 'Geen tijd te verliezen' onderstrepen deze Rotterdamse aanpak. Het gaat met name om de aanbevelingen versterken van de rol van de gemeenten, parallelle aanpak op het integratieproces en stimuleren van het behalen van een Nederlands diploma.

Onderstaand overzicht laat zien hoe taalaanbod en individuele begeleiding de formele inburgering ondersteunen en versnellen.

Kenmerken en uitvoering van de aanpak

1. Onderdompeling in taal.

Na bepaling van het taalniveau (met behulp van de Taalmeter) start een combinatie van:

- Groepslessen; in homogene groep qua niveau, met een gekwalificeerd docent – zo dicht mogelijk bij de woonlocatie.
- E-learning bij Bibliotheek of Open Leercentrum VluchtelingenWerk.
- Opgeleide taalcoach om taalvaardigheden in praktijk te brengen.
- Project 'Vluchtelingen voor Vluchtelingen'; vluchtelingen die inburgering al afgesloten hebben krijgen extra taalonderwijs en fungeren als maatje voor nieuwe statushouders.

De lessen worden opgehangen aan en/of aangevuld met praktische thema's voor integratie en verrijkt met workshops en activiteiten gericht op integratie en oriëntatie in Rotterdam. Dit traject start voorafgaand aan het formele inburgeringsprogramma en loopt ondertussen in aangepaste vorm door. Het traject vervangt de inburgering niet, maar zorgt dat de statushouder zijn capaciteiten ten volle benut en inzet. De voertaal is Nederlands, tenzij bij sensitieve / complexe onderwerpen die in de eerste drie maanden aangeboden worden (dus voorafgaand aan taalonderwijs van inburgering).

2. **Professionele trajectbegeleiding** leidt per statushouder tot de optimale aanpak met activiteiten - aansluitend bij de taalvaardigheden, het opleidingsniveau, beroep in land van herkomst, mate van zelfredzaamheid en kansen voor participatie. Waar werk beschikbaar is, wordt de statushouder geacht integratieactiviteiten in de vrije tijd uit te voeren. Bij behoefte aan professionele hulp voor lichamelijk/psychisch/sociaal welbevinden vindt tijdige en effectieve verwijzing plaats via vraagwijzer, huisarts of wijkteam. De trajectbegeleiders werken wijkgericht samen met gemeentelijke functionarissen zoals consultants W&I, activeringscoaches Tegenprestatie of jongerenloket en de wijkteams, zodat allen bijdragen aan de snelle integratie tijdens het traject en aan blijvende actieve participatie wanneer de maatschappelijke begeleiding ophoudt. De professionele trajectbegeleiding wordt aangevuld met vrijwilligerswerk voor individuele 'coaching vestiging'; hulp bij tal van regelzaken om de levensvoorwaarden op orde te krijgen.

3. **Coördineren en regelen aanvullend activiteiten aanbod.** Er wordt slim gebruik gemaakt van reeds door de gemeente ingekochte producten zoals het welzijnswerk in de gebieden en wijken, particuliere initiatieven voor vluchtelingen en vrijwilligerswerk. Ook wordt de aansluiting gezocht bij activiteiten die in het kader van de beleidsregel Volwaardig Meedoen in Rotterdam worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn dialoogbijeenkomsten van de Integratietour en bijeenkomsten met betrekking tot het informeren over de gedeelde norm vanuit het thema Basis op Orde.

Over de uitvoering van deze Rotterdamse aanpak worden met VluchtelingenWerk Zuidwest Nederland inspannings- en resultaatsverplichtingen afgesproken. Hierop wordt strak gestuurd door Rotterdam.

Voortgangsrapportage

Zoals eerder is aangegeven wordt jaarlijks de voortgang van de Rotterdamse aanpak statushouders gemonitord. Deze voortgangsrapportage wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Daar waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij monitoring en verantwoording, zoals opgenomen in de Woonvisie, nota Integratie010 en beleidsregel Volwaardig Meedoen.

3.3. Verbindingen binnen keten statushouders

In deze paragraaf wordt de verbinding gelegd met verschillende onderdelen van de gemeente die in de keten van statushouders van belang zijn. De verbindingen en de processen moeten goed op elkaar aangesloten zijn om ervoor te zorgen dat dit een snelle en goede integratie en participatie in Rotterdam ten goede komt.

Registratie in Basisregistratie Personen (BRP)

Publiekszaken is verantwoordelijk voor de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) en de uitgifte van het BSN. Inschrijving in de BRP is een randvoorwaarde voor alle andere processen, zoals huisvesting, bijstand en inburgering.

Met IOS en andere partners zoals NIDOS worden afspraken gemaakt om dit proces zo soepel als mogelijk te laten verlopen, zonder daarbij de kwaliteit van de registratie uit het oog te verliezen. Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen gaat het om 1e inschrijvingen of intergemeentelijke verhuizingen. Als de inrichting van BRP-straten op Proces Opvang Locaties voltooid is, worden vluchtelingen direct bij het verkrijgen van een verblijfsstatus op genoemde locaties ingeschreven in de BRP.

Bij de inschrijving van statushouders in de BRP worden dezelfde voorwaarden gesteld als bij andere inschrijvingen, zoals bijvoorbeeld het overleggen van huurcontracten en het voldoen aan de eisen van de Rotterdamwet (huisvestingsvergunning).

Jongerenloket

Het Jongerenloket ontvangt statushouders in de leeftijd van 18 - 27 jaar na doorverwijzing van IOS. Voor deze doelgroep is het reguliere proces van het Jongerenloket aangepast om de uitkering en uitbetaling van de inrichtingskosten zo snel als mogelijk te realiseren. Met als doel dat de statushouder snel kan starten met inburgering en integreren in de Rotterdamse samenleving. Er wordt daarnaast ondersteunende begeleiding geboden richting het reguliere onderwijs en werk. Er wordt daarom samengewerkt met IOS, Vluchtelingenwerk, Vraagwijzers, W&I, Wijkteams, interne –en externe ketenpartners.

Inkomen, werkgelegenheid en activering

De toestroom van statushouders naar gemeenten is niet nieuw, maar er is nu wel een sterke toename van de aantallen. Dit heeft ook invloed op de inkomensvoorziening. De gemeente biedt statushouders een stabiele inkomensbasis die nodig is om te werken aan integratie, arbeidsontwikkeling en re-integratie. Wanneer er recht is op inkomensondersteuning wordt gezorgd voor een tijdige en rechtmatige verstrekking van de uitkering. Bekend is dat het overgrote deel van de statushouders, in ieder geval de eerste periode, een beroep doet op een gemeentelijke uitkering.

Het is wenselijk de bijstandspopulatie zo beperkt mogelijk te houden of anders de uitkeringsduur zoveel mogelijk te beperken. Daarom spant de gemeente zich in voor de totale groep uitkeringsgerechtigden om zo veel mogelijk, liefst duurzame uitstroom te realiseren. Ook voor statushouders geldt dat wie niet op eigen kracht de stap naar de arbeidsmarkt kan maken, ondersteund wordt met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het reguliere instrumentarium dat W&I beschikbaar heeft, uitgaande van het in 2016 vastgestelde beleidskader Werk en inkomen.

Als re-integratie nog niet mogelijk is, geldt een tegenprestatie. Taskforce Tegenprestatie (Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling) bedient in Rotterdam alle werkzoekenden, inclusief statushouders, die een grote tot onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt hebben waardoor ze niet in staat worden geacht om binnen een periode van 2 jaar hun belemmeringen hanteerbaar te maken zodat zij bemiddeld kunnen worden naar algemeen geaccepteerde arbeid. De activiteiten van Taskforce Tegenprestatie zijn er op gericht de werkzoekenden iets terug te laten doen voor de uitkering, dit kan zijn vrijwilligerswerk, mantelzorg, taal –of beweegprogramma's, werken aan eigen (multi) problematiek of andere nuttige maatschappelijke activiteiten. Dit is goed voor de stad, maatschappij en werkzoekenden zelf.

Natuurlijk geldt ook bij statushouders, net als bij alle werkzoekenden, de reguliere handhaving vanuit de Participatiewet. Net als voor iedere bijstandsgerechtigde vindt handhaving plaats op rechtmatigheidsaspecten en doelmatigheidsaspecten. Bij de rechtmatigheid controleren we zaken als

inkomen, vermogen en woonsituatie. Bij de doelmatigheid wordt gecontroleerd of werkzoekenden zich inspinnen om zelf in hun inkomen te voorzien en of ze zich houden aan gemaakte afspraken over hun arbeidsontwikkeling, re-integratie en tegenprestatie. De aanpak is vastgelegd in de Rotterdamse aanpak handhaving zoals vastgesteld in het beleidskader Werk en Inkomen 2015 – 2018.

Onderwijs

De afdeling Onderwijs is verantwoordelijk voor het organiseren van onderwijs aan leerplichtige statushouders. Bij een taalachterstand waardoor deelname aan het onderwijs niet mogelijk is, gaan deze leerlingen eerst naar schakelklassen in het primair en het voortgezet onderwijs om de taalachterstand weg te werken. De leerlingen zitten 1 of 2 jaar in de schakelklassen. Deze klassen worden op verschillende locaties in de stad aangeboden en zijn altijd verbonden aan een school. Er zijn 36 schakelklassen in het primair onderwijs, met 440 leerlingen en vijf locaties (ongeveer 60 groepen) en er zijn internationale schakelklassen in het voortgezet onderwijs, met 880 leerlingen. Afhankelijk van het aantal statushouders groeit of krimpt het aantal schakelklassen. Per schakelklas van maximaal 15 leerlingen is een budget van € 40.000 beschikbaar (geldt voor po).

Jeugdhulp, CJG en jeugdgezondheidszorg

De gemeenten zijn conform de Jeugdwet verantwoordelijk voor de jeugdhulp aan alle rechtmatige en niet rechtmatige verblijvende kinderen onder de 18 jaar.

Het COA organiseert namens gemeenten de jeugdhulp voor kinderen die in AZC's verblijven. Zij ontvangen hier budget voor van het Rijk. Voor alle andere kinderen die niet in een COA opvanglocatie verblijven zijn de gemeenten financieel verantwoordelijk voor de jeugdhulp.

Zoals eerder aangegeven wordt de opvang (en daarbij behorende begeleiding) van AMV's in opvanggezinnen en kleinschalige opvanglocaties van Stichting Nidos gefinancierd door Nidos (op basis van subsidie van het ministerie van VenJ).

Vanaf 2015 maakt het aanbod Instroom nieuwkomers deel uit van het Basispakket JGZ. Dit aanbod richt zich op kinderen tot 18 jaar die uit het buitenland komen, nooit eerder in Nederland hebben gewoond en nu wonen en/of naar school gaan in het werkgebied van CJG Rijnmond. Het doel van dit aanbod is om deze kinderen in beeld te krijgen en hen uit te nodigen voor dit contactmoment / op huisbezoek te gaan waarbij naast het uitvoeren van een gezondheidsonderzoek en het maken van een risicotaxatie, extra ingezoomd wordt op de vaccinatiegraad, de draaglast en draagkracht van kinderen en ouders. In het contactmoment is tijd ingeruimd voor individuele advisering, begeleiding en doorverwijzing. Het vervolgtraject op de verleende zorg wordt besproken met de betrokkenen. Het in het Basispakket beschikbare volume voor Instroom nieuwkomers is bepaald op basis van historische immigratiegegevens van het CBS.

Als gevolg van de toename van nieuwkomers stijgt de vraag naar dit aanbod. Op basis van het aantal uitgevoerde contactmomenten in het tweede halfjaar van 2015 en in januari 2016 wordt in het werkgebied van CJG Rijnmond een toename van 10 tot 20 procent van de vraag verwacht voor 2016.

Tot slot, net als andere Rotterdamse kinderen kunnen jeugdige vluchtelingen en statushouders (met uitzondering van de jeugdigen die in een AZC verblijven) zich melden bij het CJG en/of de huisarts om doorverwezen te worden naar het wijkteam voor hulp.

Publieke gezondheid

Als vluchtelingen statushouder en inwoner van een gemeente worden, geldt dat zij gebruik kunnen maken van de publieke gezondheidszorg. Aangezien dit waarschijnlijk maar om een groei van hooguit een procent gaat op de totale populatie binnen Rotterdam Rijnmond, zal dit geen problemen opleveren om op te vangen.

Statushouders/nieuwkomers zijn niet als aparte doelgroep zichtbaar binnen de gemeente. In het kader van collectieve preventie zijn gezondheid bevorderende activiteiten in de gemeente met name ook voor deze doelgroep relevant. Bij inburgeringsactiviteiten met deze doelgroep is het belangrijk om aandacht te besteden aan de (toegang) tot de gezondheidszorg in Nederland en de gezondheid bevorderende activiteiten in de wijk/stad. Samenwerking met partijen, die gezondheidsproblemen bij statushouders/nieuwkomers kunnen signaleren, is essentieel om preventie voor deze doelgroep bereikbaar te maken.

BIJLAGE A

Het scenariovoorstel met bijbehorende maatregelen in schema

Scenario en indicatoren voor overgang	Voorwaarden	Maatregelen	Concrete voorstellen en mogelijke capaciteit op basis van informatie 2016
<p>0</p> <p>% directe bemiddeling < 30%. (binnen aanbod onder tweede aftoppingsgrens)</p> <p>Totale aantal verhuringen van woningen onder de tweede aftoppingsgrens op jaarbasis < 5.376 woningen.</p>	<p>Druk op goedkope woningmarkt is nog acceptabel.</p> <p>Voorkomen van concentraties van statushouders in wijken en complexen.</p> <p>Tijdelijke contracten voor jonge statushouders</p> <p>Geen woningen in Rotterdamwijken</p> <p>Statushouders hebben urgentie, dit betekent voorrang op de goedkope huurmarkt.</p>	<p>Naast huisvesting in reguliere goedkope huurwoningen ook:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Hoog opgeleide jonge statushouders in studentenwoningen huisvesten (kleinschalig); * Jonge statushouders bij elkaar huisvesten (woning delen) * AMV's huisvesten in leegstaand vastgoed (met maatschappelijke bestemming) 	<p>Studentenhuisvesting aanwenden voor huisvesting statushouders: 50 statushouders (in kamers in verschillende locaties)</p> <p>Huisvesting AMV's: 110 statushouders</p>
<p>1</p> <p>% directe bemiddeling > 30%. (binnen aanbod onder tweede aftoppingsgrens) en/of</p> <p>totale aantal verhuringen van woningen onder de tweede aftoppingsgrens op jaarbasis > 5.376 woningen.</p>	<p>Geen woningen in Rotterdamwijken</p> <p>Vorbereiding voor creëren van extra opnamecapaciteit op tijd starten;</p> <p>Ervoor zorgen dat tijdelijke woonruimte niet (semi-) permanent wordt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Te slopen woningen langer beschikbaar houden; * Benutten te koop staande/ vrije sector-woningen * leegstaande (vleugels van) diverse complexen tijdelijk benutten o.a. verkennen inzet van GVA * Particuliere verhuurders benaderen voor leveren van goedkope huurwoningen. 	<p>Uitstel te slopen voorraad woningen van corporaties 300 statushouders (ca. 120 woningen)</p> <p>Inzet leegstaande (vleugels) van complexen: 50 statushouders (dit komt overeen met ca. 30 woningen in verschillende complexen)</p> <p>Benutten te koop/huur staande woningen van corporaties: 250 statushouders (Ca. 85 woningen)</p> <p>Potentieel in GVA (o.v.b van financiële, technische en juridische randvoorwaarden) 200 statushouders</p> <p>Huisvesting in particuliere huurwoningen</p>
<p>2</p> <p>Maatregelen uit scenario 1 zijn onvoldoende om indicatoren onder de aanvaardbare grenswaarde te houden</p>	<p>Geen woningen in Rotterdamwijken</p> <p>Sobere huisvesting voor statushouders.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Iedere wijk/ deelgebied krijgt een voorziening voor huisvesting statushouders, bij voorkeur in leegstaand vastgoed. * Prefab/ noodwoningen realiseren op leegstaand terrein; 	<p>Ombouwen leegstaand vastgoed zoals scholen en kantoren.</p> <p>Benutten braakliggend terrein</p>

BIJLAGE B

Participatieverklaring

Zo doen we dat in Rotterdam

U begint aan uw leven in Rotterdam. U wordt een onderdeel van de stad. Dit betekent dat u de gangbare normen respecteert en naleeft en dus accepteert dat:

- Iedereen zijn of haar mening mag uiten;
- Iedereen een eigen geloof mag hebben en vrij is wel of niet te geloven;
- Iedereen mag uitkomen voor zijn of haar eigen seksuele geaardheid;
- Mannen gelijk zijn aan vrouwen;
- Heteroseksuelen gelijk zijn aan homoseksuelen en transgenders;
- Discriminatie niet is toegestaan.

U bent zelf verantwoordelijk voor uw eigen integratie; u zet zich actief in om deel te kunnen nemen aan Rotterdamse samenleving door zich zo snel mogelijk de Nederlandse taal eigen maken en de gangbare normen te respecteren en na te leven. De gemeente biedt u kansen en mogelijkheden om u te ontplooiën en verwacht dat u daar gebruik van maakt.

- *Ik verklaar hierbij dat ik zelf verantwoordelijk ben voor mijn eigen integratie en dat ik deze verantwoordelijkheid op me neem zodat ik als volwaardig burger mee kan doen aan de Rotterdamse samenleving.*
- *Ik verklaar hierbij dat ik de Nederlandse normen ken, respecteer en na zal leven.*
- *Ik verklaar hierbij dat ik me zal inzetten om mijn inburgeringstraject met succes af te ronden en daarbij gebruik zal maken van alle mogelijkheden die de gemeente Rotterdam mij biedt.*

Naam:

Geboortedatum:

Handtekening:

Datum ____ - ____ - ____ , te _____

.